

תורת חיים של

נושא החודש: תרגום התורה

"צללי החושך של העתקת התורה ליוזנית ייחפכו לאור,
כשיתגלה המקור העברי - בטהרו"
(הראי"ה, מגד ירחים, טבת תרע"ב, תרע"ד).

לחיים יקרים,

חודש טבת הוא החודש העשירי מיציאת מצרים והחודש הרביעי מראש השנה. חודש טבת מוזכר בתנ"ך פעם אחת בלבד במגילת אסתר: "וַתִּלְקַח אֶסְתֵּר אֶל הַמֶּלֶךְ אַחְשֵׁרוֹשׁ אֶל בֵּית מְלָכוֹתוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׁירִי הוּא חֹדֶשׁ טֵבֶת בְּשָׁנָה שֶׁבַע לְמַלְכוֹתוֹ" (אסתר ב', ט"ז).

מקור השם מבבל ובאשורית הוא נקרא "טבתו" מלשון טביעה ושקיעה בבוצ בשל הגשמים שגורמים לדרכים להפוך לבוציות. הסבר נוסף, "טבת" מלשון הטבה. החודש מתחיל בחנוכה ומקבל את הארת הנרות על כל ימי החודש, אך חודש טבת נזכר גם כחודש של צער ופורענות. אנו צמים ב-י' בטבת בו החל המצור על ירושלים על ידי נבוכדנצר מלך בבל, מצור שהוביל לחורבן בית ראשון. החודש נעסוק באירוע נוסף שחל בחודש הזה והוא תרגום השבעים.

◆ חודש טבת
מישימה

כדי לתרגם קטע ספרותי, יש להכיר את כל המילים הנרדפות ולהבדיל בין המשמעויות המיוחדות והשונות כאשר בוחרים מילה כזו או אחרת. לפניכם כמה מילים נרדפות מהתורה, נסו להתאים ביניהן.

1. כוח	דין
2. נפש	אתם
3. שני לאומים	כבוד
4. יין	אני
5. שופט	שכר
6. עמהם	שני גוים

המקורות על תרגום התורה ליוונית נמצאים במגילת תענית, במסכת מגילה ובאיגרת הכתובה ביונית. נקרא אותם וננסה להבין מהו תרגום השבעים.

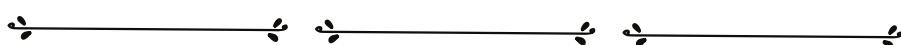
מה זו מגילת תענית?

מגילה עתיקה מימי בית שני שמופיעים בה תאריכים שנקבעו בהם ימי צום ואף מזכרות הסיבות לאותם צומות. "בשמונה בטבת נכתבה התורה יונית בימי תלמי המלך והחשך בא לעולם שלשה ימים".

רגע חושבים...

מזהים את התאריך שמונה בטבת? כתבו את שלושת ימי החושך בתאריך עברי.

שמונה בטבת, תשעה בטבת, עשרה בטבת

המלך תלמי היה מלך מצרים והוא שלט בה מטעם האימפריה היוונית. לאיזו שפה תרגמו את התנ"ך?

רגע חושבים...

אם ירד חושך לעולם, מה היתה התייחסות ההנהגה לתרגום התורה? האם יום זה חייב היה להיות חושך (הכוונה יום ללא שמש)? נסו להביא פירוש אחר לביטוי _____.

לא מצאנו עדין תשובה לשאלה למה תרגמו את התנ"ך? ומי תרגם? נעבור לקטע הבא ונגלה: נקרא מתוך מסכת מגילה בתלמוד הבבלי.

מעשה בתלמי המלך שכינס שבעים ושנים זקנים, והכניסן בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם על מה כינסן. ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם: כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה, והסכימו כולן לדעת אחת. וכתבו לו (בראשית א') אלהים ברא בראשית, (בראשית א') אעשה אדם בצלם ובדמות, (בראשית ב') ויכל ביום הששי, וישבות ביום השביעי, (בראשית ה') זכר ונקבה בראו, ולא כתבו בראם, (בראשית י"א) הבה ארדה ואבלה שם שפתם, (בראשית י"ח) ותצחק שרה בקרוביה, (בראשית מ"ט) כי באפם הרגו שור וברצונם עקרו אבוס, (שמות ד') ויקח משה את אשתו ואת בניו וירכיבם על נושא בני אדם, (שמות י"ב) מושב בני ישראל אשר ישבו במצרים ובשאר ארצות ארבע מאות שנה, (שמות כ"ד) וישלח את זאטוטי בני ישראל, (שמות כ"ד) ואל זאטוטי בני ישראל לא שלח ידו, (במדבר ט"ז) לא חמד אחד מהם נשאתי, (דברים ד') אשר חלק ה' אלהיך אתם להאיר לכל העמים, (דברים י"ז) וילך ויעבוד אלהים אחרים אשר לא צויתי לעובדם, וכתבו לו את צעירת הרגלים, ולא כתבו לו (ויקרא י"א) ואת הארנבת, מפני שאשתו של תלמי ארנבת שמה, שלא יאמר: שחקו בי היהודים והטילו שם אשתי בתורה" (תלמוד בבלי מסכת מגילה ט' עמוד א - ב).

רגע חזיבים...

כמה אנשים כינס תלמי? _____ למה דווקא זקנים? _____
מה אתם מבינים מהמשפט: "והכניסן בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם
על מה כינסן"? _____

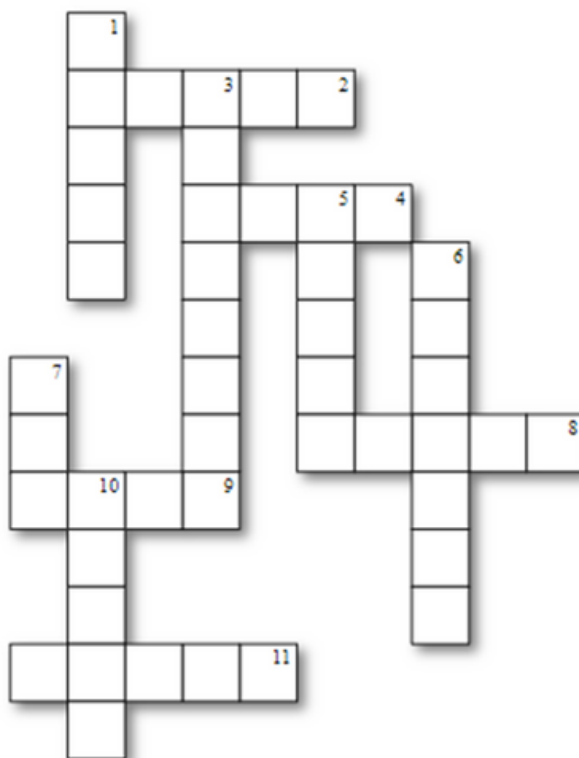
מה למדנו מהקטע? לקחו אנשים מארץ ישראל, הביאו אותם למצרים ולא
גילו להם למה. למה לא לגלות להם במה מדובר? _____
"נתן הקדוש ברוך הוא בלב כל אחד ואחד עצה" - מה הנס הגדול שמופיע
בסיפור? הסבירו את תשובתכם _____

כאשר מתרגמים את התורה, המתרגם בוחר במילים שהם ההבנה
והפרשנות שלו לכתוב. קראו את המשפטים המסומנים בקו וכתבו איזה
רגישות הפגינו המתרגמים כאשר הגיעו למילה "ארנבת"?

עדין לא קיבלנו תשובה מי היו 72 הזקנים ולמה עשו זאת? אחד הספרים
ההיצוניים שלא נכנסו לתנ"ך נקרא "אגרת אריסטאס". קראו את תקציר
האגרת ונסו לענות על השאלות שעדין לא פתרנו.
אריסטאס מספר למה נכתב התרגום:

למלך תלמי יש ספריה ענקית באלכסנדריה במצרים ובביקורו בארץ פנה
אל הכהן הגדול אלעזר וביקש ממנו סיוע להכניס את הכתבים היהודים
לספריה בשפה היוונית כדי שיוכל להבין אותם. בהוכחה לכך שכוונותיו
טובות הוא שחרר יותר מ-100,000 שבויים. תשובתו של אלעזר הייתה
חיובית והוא הרכיב רשימה של שבעים ושניים זקנים שיעסקו במלאכת
התרגום, שישה מבין כל אחד משנים-עשר השבטים. הזקנים מגיעים
ומתקבלים בכבוד רב ונערכים אירועים במשך שבוע. אחרי שבעים
ושניים יום הם מסיימים ומקריאים אותו ליהודי אלכסנדריה. המלך היה
מרוצה מאד מהתוצאה והם הוחזרו לירושלים בכבוד רב עם שפע מתנות
עבורם ועבור הכהן הגדול אלעזר.

מה למדנו משלישת הקטעים? פתרו את התשבץ שלפניכם

מאונך	מאונך
1. צעירת הרגלים	2. שמו של הכהן הגדול
3. צום שאנו מצינים בו את תחילת המצור	4. ספר בתנ"ך שבו חודש טבת מופיע
5. שם רוצה המלך לשמור את התרגום	8. מספר הימים שחושך ירד לעולם
6. לאיזו שפה תרגמו את התורה	9. שמו של המלך
7. הסיפור התרחש בימי בית המקדש ה...	11. החכמים לא היו צעירים הם היו
10. באיזו ארץ כתבו את התרגום	

